

Document de poziție al grupului PPE:

O STRATEGIE EUROPEANĂ ÎN DOMENIUL ÎNGRIJIRII

Iulie 2021

În întreaga Europă, întâlnești la tot pasul persoane care acordă sau primesc îngrijire, activitate în care mulți europeni pun mult suflet. Printre ei, familii și vecini care îi ajută și îi îngrijesc în permanență pe cei care au nevoie de îngrijire, de la copii până la persoane cu dizabilități și/sau cu boli cronice și bătrâni. Fiecare dintre noi a avut parte de îngrijire la un moment dat în viață și, probabil, va avea la rândul său grijă de altcineva. Așa funcționează societatea noastră, generație după generație. Investițiile în îngrijire nu sunt doar o necesitate morală, în spiritul stilului de viață european, ci și o contribuție substanțială la binele societății, inclusiv la coeziune și la sentimentul că faci parte dintr-o familie că nu ești al nimănui, ajutându-i să se dezvolte armonios ca oameni și pe cei îngrijiți, și pe cei care acordă îngrijire.

Cu toate acestea, în Europa există diferite modele de îngrijire în continuă dezvoltare și schimbare, ca răspuns la realitățile și provocările vieții moderne. Pandemia de COVID-19 a aruncat o lumină crudă asupra situației sectorului serviciilor de îngrijire și susținere, văzându-se că sectorul este subfinanțat și cu personal insuficient, atât în cadrul formal, cât și informal. S-au văzut clar presiunile impuse de nevoia de îngrijire, precum și presiunile suportate de îngrijitori și de familii, moment în care întreaga noastră societate europeană și-a dat seama că este nevoie de o schimbare. Date fiind evoluțiile demografice majore și rolul tot mai proeminent al femeilor în societate, în multe țări europene se impun investiții și reforme de anvergură în sectorul îngrijirii. Trebuie pornită o dezbatere, care să pună în primplan echilibrul dintre muncă și viața personală pentru ca oamenii să se bucure de o viață de familie de bună calitate, să acorde mai multă considerație femeilor în rolul de îngrijitori și să caute să asigure îngrijire de cea mai bună calitate pentru toți cei care au nevoie de ea.

Grupul PPE crede în puterea individului și a familiei sale de a alege soluția de îngrijire care li se potrivește cel mai bine, susținuți de familie, prieteni și vecini, precum și de cadrele medicale și asistenții sociali. Susținem fără echivoc ideea de a respecta dreptul la autodeterminare și autonomia celor care au nevoie de îngrijire sau sprijin. Nutrim convingerea că fiecare îngrijitor și persoană care are nevoie de îngrijire știe ce este cel mai bine pentru ei, având în vedere situația sa unică, iar sprijinul ar trebui oferit la nivelul cel mai apropiat de individ, fie acesta local, regional sau național, în funcție de contextul național. Cu toate acestea, acțiunile la nivel european pot aduce beneficii inestimabile pentru întreaga Uniune în anumite domenii selectate cu grijă, completând acțiunile statelor membre și respectând principiul subsidiarității. Depunem mărturie pentru binefacerile aduse de standardele înalte de protecție socială ale Uniunii Europene¹, inclusiv în domeniul îngrijirii, cu șanse egale pentru toți. Grupul PPE dorește să amplifice această valoare adăugată, întemeiată pe Pilonul european al drepturilor sociale, pentru a valorifica din plin tot ce înseamnă și are de oferit Uniunea Europeană pentru îngrijitori și persoanele îngrijite. **Ca atare, Grupul PPE pledează pentru o strategie europeană în domeniul îngrijirii, atât pentru a-i sprijini pe îngrijitori în munca lor, cât și pentru a veghea ca cei care beneficiază de îngrijire sau au nevoie de sprijin să aibă parte de tot ce este mai bun.**

Dacă o strategie europeană în materie de îngrijire ar urma să ofere o abordare cadru, luând în calcul punctele comune ale tuturor tipurilor de îngrijire, în realitate vor trebui derulate acțiuni separate și specifice pen-

¹ Cinci cărămizi la temelia creșterii economice și a creării de locuri de muncă. Document de poziție al PPE 2015.

tru fiecare tip de îngrijire. Cu toate acestea, sinergiile dintre acțiunile individuale vor fi esențiale, construind și consolidând și mai mult înțelegerea între generații și o abordare pozitivă față de îmbătrânire și participarea la viața socială. În plus, politicile de îngrijire și politicile legate de îmbătrânirea populației ar trebui bine aliniată și corelate cu evoluțiile demografice, punând totodată în valoare economia vârstei a treia.

În special, trebuie să ne îndreptăm atenția foarte serios și focalizat către îngrijitorii informal, dat fiind că rolul lor este în mare măsură nerecunoscut și neremunerat. Grupul PPE recunoaște trăsăturile specifice ale acestui grup de îngrijitori și subliniază că fiecare dintre noi și societatea în general trebuie să recunoască rolul crucial pe care îl joacă și contribuția esențială pe care o aduc aceste femei, bărbați și chiar copii în societățile noastre.

Ce-i de făcut?

Deși responsabilitatea juridică și competența pentru politicile sociale revin în principal statelor membre și, deși punerea în aplicare a unor reforme adecvate ale sistemelor de îngrijire trebuie să aibă loc la nivel național, o dezbatere mai amplă la nivelul UE poate contribui semnificativ la dezvoltarea unor abordări comune, putând completa eforturile naționale.

Având în vedere că lucrătorii din sectorul îngrijirii sunt foarte mobili în Uniunea Europeană, o abordare europeană comună, combinată cu politicile statelor membre, ar putea crea o valoare adăugată importantă.

Lumea serviciilor de îngrijire este complexă și multidimensională, variind foarte mult de la un stat membru la altul rezultatul fiind un peisaj bogat și divers: există sisteme diferite de furnizare a serviciilor de îngrijire de la un stat membru la altul, diferențe de calitate a serviciilor de îngrijire furnizate (în interiorul statelor membre și între ele, între structurile private și publice, între zonele urbane și rurale, în funcție de grupele de vârstă), date fragmentate și necomparabile, o percepție diferită față de persoana responsabilă cu îndeplinirea îndatoririlor de îngrijire și diferențe în modul în care este înțeles rolul statului. Există însă și multe asemănări.

Schimbarea structurii demografice în UE pune în pericol viitorul îngrijirii, asistăm la o îmbătrânire a societății, oamenii trăiesc mai mult și au nevoi medico-sanitare complexe, rata natalității este în scădere și, o dată cu ea, scade ponderea populației de vârstă activă și se prelungeste viața profesională. Această

situație pune și mai multă presiune pe cheltuielile publice. Cu toate acestea, o mai mare activare a femeilor pe piața muncii oferă posibilitatea de a cimenta independența economică a femeilor, ceea ce înseamnă costuri mai scăzute cu șomajul pentru statele membre și reducerea dependenței de politicile sociale. În plus, există potențialul de a crea până la 8 milioane de locuri de muncă în sectorul sănătății și al asistenței sociale în următorii 10 ani², creând noi oportunități economice și stimulând creșterea economică și ocuparea forței de muncă. Cum activitățile de îngrijire implică competențe precum empatia și relațiile personale, este puțin probabil ca aceste locuri de muncă să fie afectate de automatizare, ceea ce pune la adăpost acest sector de amenințările viitorului. Prin dezvoltarea sectorului serviciilor de îngrijire, vom putea răspunde așa cum se cuvine nevoilor societății.

În plus, în toată Europa, percepția generală și normele culturale fac ca femeile să se ocupe de majoritatea îndatoririlor de îngrijire³, fiind de multe ori prinse la mijloc între mai multe sarcini de îngrijire, creându-se astfel un „dezechilibru între sarcinile de îngrijire” care contribuie în mare măsură la diferențele între femei și bărbați pe piața muncii. Îngrijirea copiilor⁴ sau a rudelor este cel mai frecvent motiv invocat de femei în UE pentru reducerea programului de lucru sau pentru retragerea de pe piața muncii. În plus, segregarea orizontală și verticală a pieței forței de muncă este exacerbată, femeile ocupând slujbe pe termen scurt, cu fracțiuni de normă sau precare, ba chiar și informale, care pot fi adaptate la un program de îngrijire, afectându-le direct veniturile pe termen scurt și lung și contribuind la diferența de remunerare între femei și bărbați. Acest lucru reduce nivelul impozitelor plătite statelor membre și înseamnă contribuții mai mici la fondurile de pensii. La aceasta se adaugă cheltuielile suplimentare sub formă de prestații sociale și costuri de asistență medicală. Pe termen lung, în special, astfel de opțiuni de carieră afectează profund independența economică a îngrijitoarelor la bătrânețe, agravând diferența de pensii în-

² Comisia Europeană, Cartea verde privind îmbătrânirea. ianuarie 2021.

³ 92% dintre femeile din Europa declară că oferă îngrijire altor persoane. Sursa: Concluziile Consiliului, Tackling the Gender Pay Gap: Valuation and Distribution of Paid Work and Unpaid Care Work („Să venim de hac diferențelor salariale între femei și bărbați și muncii de îngrijire neplătite”), Bruxelles, 2 decembrie 2020.

⁴ Femeile reprezintă 58 % din totalul persoanelor care au grijă de copii. Sursa: EIGE, 2019.

⁵ Femeile reprezintă 62 % din îngrijitorii informal ai persoanelor în vârstă sau cu dizabilități. Sursa: EIGE, 2019.

⁶ În rândul îngrijitorilor informal, 42 % dintre femei lucrează, comparativ cu 56 % dintre bărbați. Sursa: EIGE, 2019.

tre femei și bărbați și riscul de sărăcie.

În cele din urmă, viața independentă și libertatea de a trăi cât mai mult timp posibil în propriul domiciliu ar trebui să fie o aspirație și un obiectiv accesibil tuturor cetățenilor. Până în prezent, îngrijirea instituționalizată a fost adesea regula în anumite state membre și este încă foarte răspândită în întreaga Uniune Europeană. Cu toate acestea, a început să se manifeste o tendință de a acorda îngrijirea local, la nevoie cu sprijinul serviciilor de stat, și cu sprijinul personalului medical și al asistenților sociali. Cum statele membre ale UE și Uniunea în ansamblu se gândesc la viitorul serviciilor de îngrijire și la ce trebuie făcut, trebuie analizate cele mai bune modalități de a-i susține pe oameni să rămână în casele lor cât mai mult timp posibil. Progresele înregistrate în digitalizare și perfecționarea instrumentelor de sănătate digitală pot fi de ajutor pentru a duce o viață independentă.

Prin ce metode?

Deși munca îngrijitorilor a fost remarcată în cursul pandemiei de COVID-19, în realitate, îngrijitorii își sprijină și își îngrijesc familiile, prietenii și vecinii de generații întregi. Realitatea și îndatoririle cu care se confruntă zi de zi sunt un exemplu a tot ce are Europa mai bun. Toți îngrijitorii oficiali și informali merită mai mult decât aplauze. De aceea, grupul PPE pledează pentru:

- > **o strategie europeană în domeniul îngrijirii**, cu o puternică dimensiune de gen, care să adopte o abordare față de îngrijire atotcuprinzătoare și pe tot parcursul vieții, prevăzând totodată măsuri și acțiuni speciale atât pentru îngrijitori, cât și pentru cei care beneficiază de îngrijire atât instituționalizată, cât și informală, la domiciliu; strategia ar trebui să țină seama, printre altele, de Strategia privind egalitatea de gen și de Strategia europeană pentru persoanele cu dizabilități și să vină în completarea acțiunilor statelor membre, respectând cu sfințenie subsidiaritatea. Va aborda chestiunea serviciilor de îngrijire cuprinzător urmărind să intensifice cooperarea și să asigure o mai bună coordonare între toate fondurile și măsurile benefice pentru îngrijitorii europeni și pentru persoanele îngrijite. În plus, va urmări să stimuleze participarea femeilor pe piața muncii și să asigure investiții strategice pe termen lung pentru persoanele care au nevoie de îngrijire și îngrijitorii lor.

Această strategie trebuie să cuprindă:

Date

- > Strângerea periodică de date cuprinzătoare și accesibile public despre situația îngrijitorilor și a persoanelor care beneficiază de îngrijire (copii, persoane în vârstă și persoane cu dizabilități), defalcate pe gen, vârstă, tip de îngrijire acordată sau primită și cadrul îngrijirii (privat sau public). Pe ele s-ar putea sprijini strategia. În plus, o astfel de colectare de date la nivelul UE ar putea constitui baza unui indicator despre îngrijire în viitor.
- > Un studiu la nivelul UE pentru a evalua nevoile îngrijitorilor din fiecare stat membru, pentru a stabili de comun acord o definiție clară și cuprinzătoare a îngrijirii formale și informale.

Egalitatea între femei și bărbați și echilibrul dintre muncă și viața personală

- > Cercetarea valorii economice a îngrijirii, luând în considerare costul reducerii nivelului de angajare sau al retragerii de pe piața muncii al femeilor și efectele asupra reducerii diferenței de remunerare între femei și bărbați.
- > Adoptarea de toate statele membre a unor politici funcționale vizând echilibrul dintre muncă și viața personală pentru a ocroti și mai mult viața de familie, având ca bază de pornire Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată, care stabilește standarde minime europene pentru concediul de îngrijire, concediul de paternitate și concediul pentru creșterea copilului. Transpunerea și punerea în aplicare corectă a directivei ar trebuie monitorizate riguros.
- > O propunere de recomandare a Consiliului privind serviciile de îngrijire.
- > Statele membre trebuie să examineze și să facă schimb de bune practici despre cum să sprijine grupurile societale cu nevoi speciale de îngrijire, inclusiv părinții singuri, părinții cu copii cu boli grave, cum ar fi cancerul, și copiii cu dizabilități.
- > Statele membre trebuie să analizeze, inspirându-se din experiența celorlalte state membre, cum să facă să se reflecte perioadele petrecute cu acordarea de îngrijire în sistemele de pensii, cu scopul de a reduce și, în cele din urmă, a elimina diferențele între femei și bărbați la nivel de pensii.

Îngrijire & încadrare în muncă

- > Perfecționarea și recalificarea profesională focalizată a lucrătorilor pentru a ține seama de potențialul tot mai mare de angajare în sectorul serviciilor de îngrijire, valorificând, printre altele, Agenda pentru competențe în Europa, Pactul pentru competențe, FSE +, Inițiativa privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, Fondul pentru o tranziție justă și EU4Health.
- > Recunoașterea competențelor îngrijitorilor printr-un proces de certificare, pentru a le înlesni accesul la instruire, informații și consiliere despre îngrijire, îngrijire și măsuri adecvate de asigurare a echilibrului dintre muncă și viață la nivelul statelor membre, astfel încât să se facă pași în direcția recunoașterii reciproce a competențelor. Un astfel de sistem s-ar putea baza pe Sistemul european de credite transferabile (ECTS).
- > Măsuri menite să regularizeze situația îngrijirii informale prin oficializare și recunoaștere la nivelul statelor membre, promovarea accesului la sistemele de securitate socială, mărirea frecvenței concediului de îngrijitor, recunoașterea competențelor și a posibilităților de dezvoltare a carierei. Echilibrul dintre muncă și viața personală și serviciile de degrevare temporară atât pentru îngrijitor, cât și pentru persoana îngrijită sunt esențiale. Pentru a aduce bani la buget, statele membre ar trebui să cerceteze cele mai bune modalități de a oficializa angajarea și, prin urmare, colectarea veniturilor în acest domeniu, inclusiv sisteme de deducere fiscală și bonuri pentru servicii.
- > Măsuri pentru a ocroti sănătatea și siguranța la locul de muncă a îngrijitorilor.

Mobilizarea fondurilor UE

- > Toate statele membre trebuie să faciliteze pregătirea de îngrijitori și crearea de infrastructuri și servicii locale moderne, de înaltă calitate pentru a le oferi copiilor preșcolari educație și îngrijire de calitate, dar și pentru îngrijirea persoanelor în vârstă, cu dizabilități și/sau boli cronice. Aceste servicii trebuie să fie disponibile, accesibile și la prețuri abordabile și să țină seama de realitățile geografice și demografice.
- > Promovarea investițiilor în infrastructura de îngrijire din fondurile UE, inclusiv Mecanismul de redresare și reziliență, programului EU4Health și fondurile

structurale și de investiții europene (fondurile ESI), ori de câte ori este necesar, prin recomandări specifice fiecărei țări. Cheltuielile UE pentru îngrijire ar trebui monitorizate și evaluate.

- > Explorarea de noi modele de îngrijire, care combină proiecte multigeneraționale și favorabile incluziunii sociale, cum ar fi servicii de îngrijire pentru copii, persoanele cu dizabilități și bătrâni, precum și dezbateri pentru a introduce în statele membre asemenea abordări de pionierat.
- > Valorificarea la maximum a soluțiilor digitale pentru a-i ajuta pe cei care au nevoie de îngrijire să ducă o viață independentă și autonomă, inclusiv prin asistență medicală personalizată cu ajutorul unor instrumente adecvate, precum și date de calitate pentru a partaja și a promova cercetarea și tratamentul la nivel transfrontalier.

Obiective:

- > Adoptarea unei recomandări a Consiliului privind garanția pentru copii.
- > Revizuirea obiectivelor de la Barcelona și mobilizarea fondurilor UE pentru atingerea lor.
- > Obiective la nivelul UE privind serviciile de îngrijire pe termen lung, care să fie elaborate de toate statele membre. Ele ar urma să fie similare ca stil și structură cu obiectivele de la Barcelona.
- > O definiție europeană comună a îngrijirii informale, bazată pe schimbul de bune practici, care ar putea deveni oficială.
- > Invită Comisia Europeană să evalueze utilitatea cerinței ca achizițiile publice de servicii de asistență socială să respecte obligațiile prevăzute în Directiva privind achizițiile publice, întrucât rata achizițiilor transfrontaliere rămâne în continuare foarte mică, cu toate eforturile de a deschide mai mult piața.
- > Întocmirea unor orientări europene comune privind tranziția de la îngrijirea instituționalizată la îngrijirea locală și a setului de instrumente privind utilizarea fondurilor Uniunii Europene, Comisia servind drept platformă pentru schimbul de bune practici privind soluții inovatoare bazate pe date, noi modele și instrumente pentru serviciile de îngrijire, promovând incluziunea socială și înțelegerea între generații.